

Länsstyrelsen Dalarna
Kulturmiljöenheten
791 84 Falun

Rapport

Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning inom fornlämningsområde till fornlämning nr 424:2, inom Tärningsgatan, Stora Tuna socken, Borlänge kommun, Dalarnas län.

I samband med tjälisoleringen av Tärningsgatan, Stora Tuna socken, Borlänge kommun, Dalarnas län utfördes en schaktövervakning i enlighet med Länsstyrelsen Dalarnas kravspecifikation och beslut, dnr 431-7308-09.

Anledningen till undersökningen var att fornlämningen nr 424:2 skulle beröras av markarbetena för tjälisoleringen av Tärningsgatan. Fornlämningen bestod av ett gårdstomt av medeltida ursprung (se figur 1). Förundersökningen utfördes 26-27/8 2009.

Syfte

Utifrån kravspecifikationen sattes följande målsättningar upp:

1. Målsättningen med undersökningen är att försöka avgränsa fornlämningens södra begränsning inom den yta som berörs av arbetsföretaget.
2. Utöver detta specificerar även länsstyrelsen att undersökningen skall ge ett fullgott underlag för bedömningen av fornlämningens kunskapspotential inför ett eventuellt beslut om särskild undersökning.

Metod

Schaktningen för tjälisoleringen följdes av två arkeologer. Om påtagliga konstruktioner och/eller kulturlager observerades skulle schaktningen avbrytas för att lämningarna närmare skulle kunna studeras, undersökas och dokumenteras.

Om inga anmärkningsvärda observationer gjordes under schaktningen skulle sektioner och schaktbotten finrensas och dokumenteras efter att schaktet färdiggrävts. Dokumentationen består av foto i digitalt format samt en skriftlig beskrivning.

Kunskapsläge

Den fornlämning som berörs av planområdet är nr 424:2 i Stora Tuna socken. Fornlämningen består av en gårdstomt av medeltida ursprung. Inför grävningen fanns även med i tankarna att äldre lämningar kunde påträffas under gårdstomten. Detta då tidigare grävningar i området i liknande lägen påträffat järnålderslämningar. Här kan t.ex. en grävning strax norr om Åselby centrum 1988 nämnas. Där framkom gårdslämningar från järnålder och även spår från järnframställning (Dalarnas museum projekt nr 441). Liknande lämningar har även framkommit i grannbyn Gylle, även dessa daterade till vendel/vikingatid (Carlsson & Lögdqvist 2004).

Undersökning

Vid schaktövervakningen visade det sig att den moderna metoden av tjälisolering krävde ett mindre djup än de tidigare bärlagren som använts vid anläggandet av Tärningsgatan (se figur 2). På en mindre yta där bärlagren var tunnare kom man ner till ytan på bevarade lager. Där kunde ett kulturlager med kol, bränd lera, tegel och små korroderade järnbitar ses. Djupet för markarbetena var 0,5-0,6 meter och lagren bestod av asfalten och pålagda bärlager. Under markarbetenas gång kontrollerades enbart att man inte gick ner i dessa kulturlager.

Resultat

Då den medeltida gårdstomten nr 424:2 ej kom att beröras av markarbetena på grund av det ringa djupet som behövdes vid tjälisoleringen kunde endast ett kulturlager noteras i den nordöstra delen av schaktet vilket stämmer med fornlämningens tidigare kända utbredning.

Tolkning

Då kulturlagren från den medeltida gårdstomten endast framkom på en liten yta och inte berördes i övrigt så utgick de målsättningar som satts upp för undersökningen och endast mindre kontroller utfördes för att säkra att kulturlagren inte skadades. Eftersom fornlämning ej skadas eller berörs anser Dalarnas museum att inga vidare arkeologiska åtgärder behövs vid dessa markarbeten.

Sammanfattning

I samband med tjälisoleringen av Tärningsgatan, Stora Tuna socken, Borlänge kommun, Dalarnas län utfördes en schaktövervakning. Anledningen till undersökningen var att fornlämningen nr 424:2, en medeltida gårdstomt skulle beröras av markarbetena. Schaktövervakningen visade att markarbetena inte hade ett sådant djup att fornlämningen berördes. Kulturlagren ligger nu strax under markduk och de kvarlämnade gamla bärlagren på cirka 0,6 meters djup.

Referenser

Carlsson, E. & Lögdqvist, A. 2004. Arkeologisk undersökning Gylle Skolgata Stora Tuna socken, Borlänge kommun, Dalarna. Dalarnas museum arkeologisk rapport 2004:2.

Dalarnas museums arkiv, projekt 441.

Tekniska och administrativa uppgifter

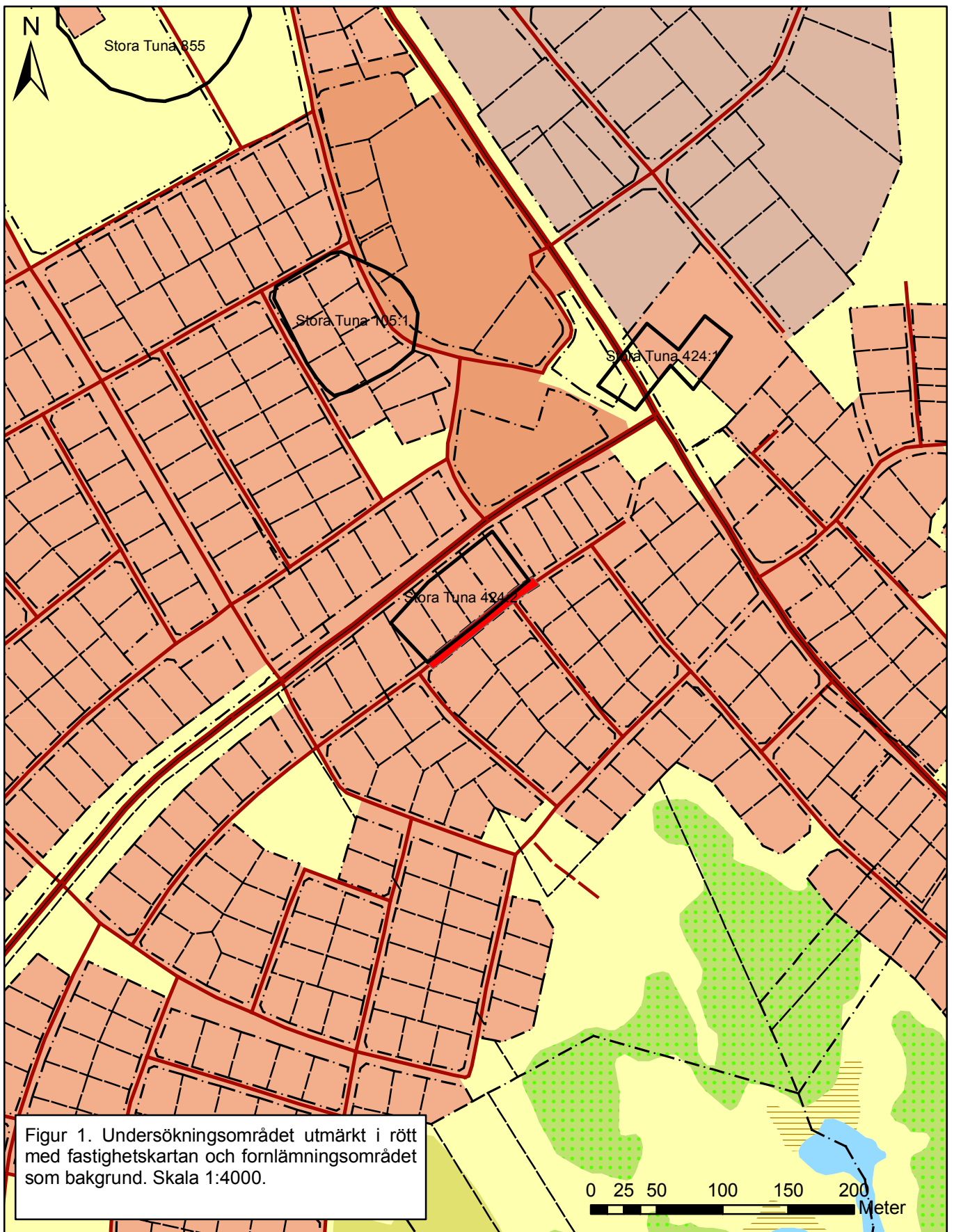
Länsstyrelsens diarienummer:	431-7308-09
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2009-08-10
Ekonomiskt kartblad:	135 16
Socken:	Stora Tuna
Fornlämningar, räa nr:	424:2
Koordinater, SV (RT 90, 2,5gon V):	X 6705037 Y 1480613
Uppdragsgivare:	AB Borlänge Energi
Schaktlängd, meter:	120 meter
Tidsåtgång fält:	11 h
DM projektnummer:	1438
DM diarienummer:	114/09
Arkeologisk personal:	Karl-Fredrik Lindberg
Fältansvarig:	Eva Carlsson
Projektansvarig:	Eva Carlsson

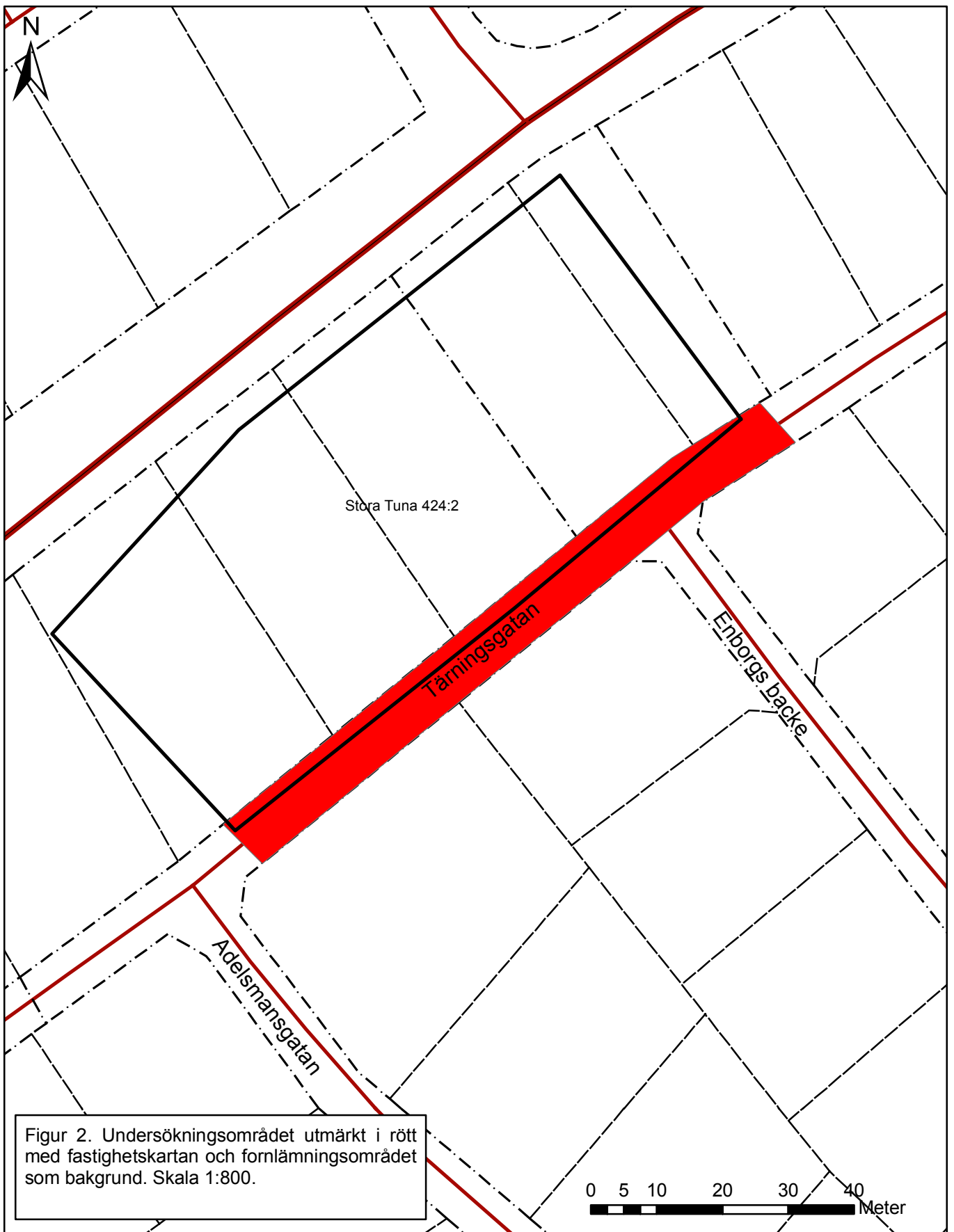
Dokumentationsmaterial förvaras på Dalarnas museum. Inga fynd tillvaratogs.

För Dalarnas museum

Karl-Fredrik Lindberg

Kopia f.k: Riksantikvarieämbetet, Box 1114, 621 22 Visby
Borlänge kommun, Stadsbyggnadskontoret, 781 81 Borlänge

Figur 2. Undersökningsområdet utmärkt i rött med fastighetskartan och fornlämningsområdet som bakgrund. Skala 1:800.